

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ДАР БОРАИ ҲИФЗИ ВА ИСТИФОДАИ ОБЪЕКТҲОИ МЕРОСИ ТАЪРИХИЮ ФАРҲАНГӢ

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, соли 2006, №3, мод. 168; с. 2012, №12, қ. 1, мод. 1015;
(Қонуни ҚТ аз 30.05.2017 с., №1429)

Бо Қарори Маҷлиси намоёндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 8-уми феврالی соли 2006, № 251 (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, соли 2006, № 2, моддаи 71) қабул гардидааст.

Бо Қарори Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 24-уми феврالی соли 2006, № 194 (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, соли 2006, № 2, моддаи 56) ҷонибдорӣ гардидааст.

Қонуни мазкур *муносибатҳои ҷамъиятиро оид ба ҳифз, истифода, ниғаҳдорӣ ва тарғиби объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ танзим менамояд.* (ҚҶТ аз 28.12.12с. №921; (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1429)

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Мақсадҳои Қонуни мазкур

Мақсадҳои Қонуни мазкур аз инҳо иборатанд:

- танзими ҳуқуқии таъмини ҳифз ва истифодаи самараноки объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ, рушди минбаъдаи онҳо ба манфиати ҷомеа;
- муайян намудани низоми ҳуқуқии объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ ҳамчун намуди хоси молу мулки ғайриманқул ва сарвати умумимиллӣ;
- муқаррар намудани назорати давлатӣ оид ба ҳифз ва истифодаи объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ;
- татбиқи сиёсати давлатӣ оид ба ҳифз ва истифодаи объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ;
- таъмини иҷрои ӯҳдадориҳои байналмилалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳифз ва истифодаи самараноки объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ;
- ҳимояи ҳуқуқи шахсони воқеӣ ва ҳуқуқи ва муайян намудани ӯҳдадориҳои онҳо оид ба ҳифз ва истифодаи самараноки объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ;
- муҳайё кардани шароити мусоид барои ниғаҳдорӣ ва барқарорсозии объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ;
- муайян намудани ҷавобгарӣ барои амал ё беамалие, ки дар натиҷаи он ба объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ зарари мустақим ё ғайримустақим расонида мешавад. (ҚҶТ аз 28.12.12с. №921)

Моддаи 1¹. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

- объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ - объектҳо ё ашёи таърихӣ фарҳангӣ моддӣ ва маънавӣ, ки аҳамияти таърихӣ, илмӣ ва фарҳангии умумибашарӣ, умумидавлатӣ ё маҳаллӣ доранд;
- ҳифзи давлатии объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ - низоми чораҳои ҳуқуқӣ, ташкилӣ, молиявӣ, иттилоотӣ, моддию техникаӣ ва ғайраи аз тарафи давлат *амалишаванда*, ки барои дарёфт, баҳисобгирӣ, омӯзиш, пешгирии вайроншавӣ ва нобудшавӣ, назорати ниғаҳдорӣ, истифода ва тарғиби объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ *равона* гардидаанд; (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1429)
- экспертизаи таърихию фарҳангӣ - тадбирҳои ташкилӣ, илмӣ ва техникаӣ барои муайянкунӣ ва истифодаи объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ;
- Феҳристи давлатии объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ - номгӯи объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ, ки барои таҳияи маҳзани маълумот ё низомҳои иттилоотӣ дар бораи

объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ ва истифодаи онҳо манбаи асосии иттилоот ба ҳисоб меравад;

- минтақаҳои ҳифзи объектҳои ғайриманқули мероси таърихӣ фарҳангӣ - ҳудуди тибқи қонунгузорӣ муайяншудае, ки дар онҳо объектҳои мазкур ҷойгиранд ё корҳо оид ба дарёфт ва муайянкунӣ чараён доранд;

- барқарорсозии объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ - маҷмӯи чорабиниҳо оид ба омода намудани объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ барои истифода, аз ҷумла омӯзиш, ҳифз, консерватсия ва таъмири онҳо; (ҚҶТ аз 28.12.12с. №921)

Моддаи 2. Қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ҳифз ва истифодаи объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ

Қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ҳифз ва истифодаи объектҳои мероси таърихӣ фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳамчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, иборат аст. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1429)

Моддаи 3. Объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ

Ба объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ объектҳои манқул ва ғайриманқул, осори рассомӣ, муҷассамасозӣ, санъати амалии ороишӣ ба онҳо марбут, инчунин дигар ашёи фарҳангии моддӣ, ки аз назари таърих, бостоншиносӣ, фарҳанг, меъморӣ, шаҳрсозӣ, санъат, эстетика арзиши муайян доранд, дохил мешаванд. (ҚҶТ аз 28.12.12с. №921)

Моддаи 4. Навъҳои объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ

Объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ шомили ёдгориҳои манқул ва ғайриманқул мебошанд.

Ёдгориҳои манқул иборатанд аз: (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1429)

- объектҳои алоҳида - бозёфтҳои бостоншиносӣ, ашёи қадимӣ, унсурҳои ба ҷузъҳо тақсимшавандаи ёдгориҳои ғайриманқул, маводи антропологӣ ва этнологӣ, муқаддасоти таърихӣ, асарҳои бадеии (мусаввараҳо, қаламкорӣҳо, санъати амалӣ, синамо ва суратҳо) маҳфуз дар осорхонаҳои гуногуни давлатӣ ва ғайридавлатӣ, фондҳо, китобхонаҳо, ганчинаҳо, коллексияҳо, асноди шомили фонди миллии бойгонӣ - дастнависҳо, чопи мошинӣ, осори қаламӣ, асноди филмбардорӣ ва аккосишуда, осори тасвирии савтӣ, нашрияҳои нодир, ҳамчунин забонҳо ва номҳои ҷуғрофӣ таърихӣ;

- объектҳои маҷмаавӣ - маҷмааҳои таърихан ташаккулёфта, фондҳо ва коллексияҳои объектҳои алоҳидаи мазкур ба сифати таркиби ягонаи қул, ҳамчунин маҷмааҳо, фондҳо ва коллексияҳои дорои арзишҳои илмӣ табиатшиносӣ, ки дар маҷмӯъ арзиши таърихӣ доранд.

Ёдгориҳои ғайриманқул иборатанд аз: (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1429)

- ёдгориҳои таърихӣ - биноҳо, иншоот, ҷойҳои ёдгорӣ, дахмаҳои таърихӣ, муҷассамаҳо ва ёдгориҳои, ки ба муҳимтарин рӯйдодҳои таърихи ҳаёти халқ, рушди ҷомеа, давлат ва зисту рӯзгори халқҳо, ҳамчунин ба ҳаёту фаъолияти ходимони барҷастаи ҷамъиятию сиёсӣ ва илму фарҳанг алоқаманданд;

- ёдгориҳои бостоншиносӣ - ғорҳо, бошишгоҳҳо, димнаҳо, теппаҳо, бозмондаҳои ҷойгоҳҳои бостонӣ, истехкомҳо, иншооти мудофиавӣ, қонҳои қадимӣ, қорезҳо ва шабакаҳои обёрӣ, роҳҳо ва пулҳо, қўрғонҳо ва дахмаҳои ҷудогона, тасвирҳои рӯи санг ва катибаҳо;

- ёдгориҳои шаҳрсозӣ ва меъморӣ - ансамблҳо ва маҷмааҳои меъморӣ, марказҳои таърихӣ, маҳаллаҳо, майдонҳо, кўчаҳо, осори тарҳу сохтмонҳои қадимӣ, шаҳрҳо ва дигар маҳалоти маскунӣ, иншооти меъморӣ мулкӣ, низомӣ, саноатӣ, парастиишгоҳҳо, хунаҳои меъморӣ халқӣ, ҳамчунин осори тасвирӣ, ороишию амалӣ, гулбоғҳо ва дигар навъҳои ба онҳо алоқаманди санъат ва хунаро дар бар мегиранд;

- манзараҳо - офаридаҳои муштараки инсон ва табиат, ҳамчунин мавзёҳо, аз ҷумла макони бостонӣ, ки аз нигоҳи таърихӣ, эстетикӣ, этнологӣ ва антропологӣ арзиш ва аҳамияти бузург доранд.

Моддаи 5. Дараҷабандии объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ

Объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ дорои чунин дараҷаҳо мебошанд:

- объектҳои мероси таърихӣ фарҳангии аҳамияти умумидавлатӣ, ки дорои арзиши баланди таърихӣ, илмӣ, меъморӣ ва бадеӣ мебошанд, аз он ҷумла объектҳои бостоншиносӣ;
- объектҳои мероси таърихӣ фарҳангии аҳамияти маҳаллӣ, ки дар ҳудуди маҳал (шаҳр, ноҳия) дорои арзиши муайяни таърихӣ, илмӣ, меъморӣ ва бадеӣ мебошанд;

- объектҳои мероси таърихӣ фарҳангии аҳамияти байналмилалӣ, ки ба Номгуи мероси фарҳанги умумиҷаҳонӣ дохил шудаанд. (ҚҶТ аз 28.12.12с. №921)

Дараҷабандии объектҳои мероси таърихӣ фарҳангии дорои аҳамияти умумидавлатӣ ва маҳаллӣ дар асоси ҳулосаи экспертизаи таърихӣ фарҳангӣ аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ тасдиқ карда мешавад. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1429)

Дараҷабандии объектҳои мероси таърихӣ фарҳангии дорои аҳамияти умумиҷаҳонӣ тибқи санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, муқаррар карда мешавад. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1429)

Моддаи 5¹. Ҳудуди объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ

Ҳудуди объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ қитъаи замин ҳисобида мешавад, ки аз ҷиҳати функционалӣ, банақшагирии меъморӣ, сохтори хатҳои муҳандисӣ ва марзҳои қаблан муқарраршуда ба объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ марбут аст. Ҳудуди объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ қисми таркибии объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ буда, қитъаи замин он тақсимнашаванда мебошад.

Тарҳи ҳудуди объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва бо назардошти санадҳои таърихӣ ҳуқуқӣ (доиҳаҳои меъморӣ, тасвирҳо, ҳуҷҷатҳои расман тасдиқшудае, ки ба истифодаи объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ ҳуқуқ медиҳанд) муайян карда мешавад.

Дар ҳудуди объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ сохтмони объектҳои нав, ба истиснои объектҳои, ки ба ҳифз ва истифодаи объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ марбутанд, манъ аст. *Сохтмони объектҳои наво, ки ба ҳифз ва истифодаи объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ марбутанд, бо розигии мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг ва мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи меъморӣ сохтмон анҷом дода мешавад. (ҚҶТ аз 28.12.12с. №921; ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1429)*

Моддаи 6. Вазъи ҳуқуқии объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ

Эътирофи объектҳо, ҳамчун мероси таърихӣ фарҳангӣ, бо ворид намудани онҳо ба Феҳристи давлатии объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ, ки нашрашон ҳатмӣ мебошад, муайян карда мешавад.

Номгуи объектҳои манқули мероси таърихӣ фарҳангӣ, ки моликияти хусусӣ мебошанд, бо ризоияти молики онҳо нашр мешавад.

Ҳама гуна ёдгориҳои бостоншиносӣ, ки дорои арзиши таърихӣ фарҳангӣ ва илмӣ мебошанд, дар мақоми ёдгориҳои таърихӣ фарҳанг қарор мегиранд.

Объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи қонунгузорӣ ба таври ҳатмӣ ҳифз ва нигоҳдорӣ карда мешаванд, дорои низоми махсуси ҳуқуқи истифода, тағйири ҳуқуқи моликият ба онҳо ва маҳрум намудан аз вазъи ҳуқуқӣ мебошанд. (ҚҶТ аз 28.12.12с. №921)

БОБИ 2. ИДОРАКУНИИ ДАВЛАТИИ ҲИФЗ ВА ИСТИФОДАИ ОБЪЕКТҲОИ МЕРОСИ ТАЪРИХИЮ ФАРҲАНГӢ

Моддаи 7. Мақомоти идоракунии давлатии ҳифз ва истифодаи объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ

Идоракунии давлатии ҳифз ва истифодаи объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва мақоми ваколатдори давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фарҳанг (минбаъд - мақоми ваколатдори давлатӣ) ва мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ амалӣ мегардад. (ҚҶТ аз 28.12.12с. №921)

Моддаи 8. Салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳифз ва истифодаи объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ

(ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1429)

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон:

- самтҳои асосии сиёсати давлатиро оид ба ҳифз ва истифодаи объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ амалӣ мегардонад;

- тартиби маблағузори, сабт, кашф, таҳқиқ, ҳифзу ниғаҳдори, тармиму таҷдид, тарғиб ва ба осорхонаҳо табдил додани объектҳои мероси таърихӣ фарҳангии дорои аҳамияти **умумидавлатӣ ва байналмилалӣ** муқаррар менамояд; (ҚҶТ аз 28.12.12с. №921)
- барномаҳои ҳифзу ниғаҳдори, таҳқиқ, тарғиб ва истифодаи объектҳои мероси таърихӣ фарҳангиро тасдиқ мекунад;
- тартиби *нешбурди* Феҳристи давлатии объектҳои мероси таърихӣ фарҳангиро муайян менамояд; (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1429)
- низоми истифодаи ҳудуд ва мавзевҳои муҳофизати объектҳои мероси таърихӣ фарҳангии дорои аҳамияти ҷумҳуриявӣ, аз ҷумла объектҳои ба номгуӣ мероси фарҳанги ҷаҳонӣ шомилро тасдиқ мекунад;
- тартиби ташкил ва низоми ниғаҳдории мамнӯъгоҳҳои таърихӣ фарҳангӣ, осорхонаҳо-мамнӯъгоҳҳо ва макони таърихиро муайян менамояд;
- тартиби анҷоми экспертизаи таърихӣ фарҳангии объектҳои мероси фарҳангиро муқаррар менамояд;
- дигар *салоҳиятро* тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ мегардонад. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1429)

Моддаи 9. Ваколати мақоми ваколатдори давлатӣ

Мақоми ваколатдори давлатӣ:

- назорати давлатиро тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ҳифз ва истифодаи объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ аз ҷониби шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ таъмин менамояд;
- дар мувофиқа бо дигар шахсони манфиатдоре, ки объектҳои мероси таърихӣ фарҳангиро дар ихтиёр доранд, ҳифз ва истифодаи онҳоро ба роҳ меонад;
- вазоратҳо, идораҳо, муассисаҳои илмӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятии дахлдорро барои ҳифз, тармим ва истифодаи объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ ҷалб менамояд;
- барои ба ҷавобгарӣ кашидани шахсони воқеӣ ва ҳуқуқие, ки низоми қонунгузори оид ба ҳифз ва истифодаи объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ вайрон кардаанд, тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон чора меандешад;
- бо супориши Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон шартномаҳои байниҳукумати ба имзо мерасонад ва ба созишномаҳои байниҳукумати дар бораи ҳифз ва истифодаи объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ ҳамроҳ мешавад;
- барномаҳои давлатиро таҳия ва дар ташаққу татбиқи сиёсати давлатӣ оид ба ҳифз, ниғаҳдори ва истифодаи ёдгориҳои таърихӣ фарҳангӣ иштирок менамояд;
- дар мувофиқа бо мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ роҳбарони мақомоти маҳаллиро оид ба ҳифз ва истифодаи объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ ба вазифа таъйин ва аз вазифа озод менамояд;
- *Феҳристи давлатии объектҳои мероси таърихӣ фарҳангиро таҳия намуда, нешбурди онро таъмин менамояд ва ба объектҳои мероси таърихӣ фарҳангии ба Феҳристи мазкур воридкардашуда шиноснома медиҳад;* (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1429)
- экспертизаи таърихӣ фарҳангии объектҳои мероси таърихӣ фарҳангиро ташкил ва дар амал татбиқ мекунад;
- *ҷиҳати тайёр кардани мутахассисон, муҳайё намудани шароит барои барқарорсозии объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ мунтазам чораҳо меандешад;* (ҚҶТ аз 28.12.12с. №921)
- *дигар ваколатҳоро тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ менамояд.* (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1429)

Моддаи 10. Ваколатҳои мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот оид ба ҳифз ва истифодаи объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ
(ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1429)

Мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар доираи ваколати худ:

- объектҳои мероси таърихӣ фарҳангиро кашф ва сабт намуда, ҳифз, тармим ва истифодаи онҳоро таъмин мекунад;
- риояи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистонро оид ба ҳифз ва истифодаи объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ таъмин менамояд;

- иттиҳодияҳои ҷамъиятиро дар баргузорию корҳои тадорукоти оид ба ҳифз, нигоҳдорӣ, тарғиб ва истифодаи объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ ҷалб менамояд; (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1429)

- ваколатҳои дигареро, ки қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар кардааст, амалӣ мегардонад.

Мақомоти худидоракунии шахрак ва деҳот барои нигоҳдорӣ, истифодаи мақсадноку босамар, пешгирӣ намудан аз вайроншавӣ ва нобудшавӣ, тарғиботи объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ, ҷалби шахрвандон ва аҳли ҷомеа чораҳо меандешанд. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1429)

БОБИ 3. ҲИФЗИ ДАВЛАТИИ ОБЪЕКТҲОИ МЕРОСИ ТАЪРИХИЮ ФАРҲАНГӢ

Моддаи 11. Таъмини ҳифзи давлатии объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ

Ҳифзи давлатии объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ аз маҷмӯи тадбирҳои ҳуқуқӣ, ташкилӣ, молиявӣ, иттилоотӣ, моддию техникӣ ва дигар тадбирҳои, ки мақоми ваколатдори давлатӣ амалӣ мегардонад, иборат аст.

Ҳифзи давлатии объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ бо роҳҳои зерин таъмин карда мешавад:

- сабти давлатии объектҳои дорои арзиши таърихӣ фарҳангӣ ва танзими Феҳристи давлатии объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ;

- анҷом додани экспертизаи таърихӣ фарҳангӣ;

- таҳияи лоиҳаҳои минтақаҳои ҳифзшавандаи объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ;

- иҷозатномадиҳӣ барои фаъолияти барқарорсозии объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи иҷозатномадиҳӣ ба баъзе намудҳои фаъолият»;

- иҷозат додан барои анҷоми корҳои таҳқиқотӣ дар объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ;

- гузоштани нишонаҳои ҳифозатӣ;

- анҷом додани мониторинги ҳолати объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ.

Моддаи 12. Феҳристи давлатии объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ

Феҳристи давлатии объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ маълумоти аввалияро дар бораи ном, макон, сана, дараҷаи таҳқиқ, ҳолат, ҳаҷм, шакли моликияти объектҳои ғайриманқули мероси таърихӣ фарҳангӣ дар бар мегирад.

Барои объектҳои манқули мероси таърихӣ фарҳангӣ ҳамчунин дар назар гирифтани навъ, мавод, усули истеҳсол ва хусусиятҳои услуби истеҳсолкунанда зарур аст.

Моддаи 13. Ворид намудани объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ ба Феҳристи давлатии объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ

Объектҳои дорои арзиши таърихӣ фарҳангӣ ба Феҳристи давлатии объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ дар асоси пешниҳоди мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва ҳамчунин шахсони ҳуқуқӣ ва воқеӣ аз ҳисоби маблағҳои давлатӣ ворид карда мешаванд.

Объектҳои мероси таърихӣ фарҳангии манқул, ки дар осорхонаҳо, хазинаҳо ва дигар ҷойҳои махсуси нигоҳдошти давлатӣ қарор доранд, тибқи феҳристи тартибдодаи ин муассисаҳо ва ташкилотҳо ба Феҳристи давлатии объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ ворид карда мешаванд.

Объектҳои дорои арзиши таърихӣ фарҳангӣ аз лаҳзаи додани ҳуҷҷаҳои экспертизаи таърихӣ фарҳангӣ дар бораи зарурати ворид намудани онҳо ба Феҳристи давлатии объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ ҳамчун объектҳои кашфшудаи мероси таърихӣ фарҳангӣ ҳисобида мешаванд.

Ёдгориҳои бостоншиносӣ аз замони кашфшон ба объектҳои кашфшудаи мероси таърихӣ фарҳангӣ ворид карда мешаванд.

Мақоми ваколатдори давлатӣ вазифадор аст, ки молики объекти мероси таърихӣ фарҳангиро дар давоми даҳ рӯзи пас аз қабули қарор дар бораи ворид намудани объекти зикршуда ба Феҳристи давлатии объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ огоҳ намояд. (ҚҶТ аз 28.12.12с. №921)

Моддаи 14. Шиносномаи объекти мероси таърихӣ фарҳангӣ

Ба объекти мероси таърихӣ фарҳангии ба Феҳристи объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ воридшуда шиноснома дода мешавад, ки дар он акс ва маълумоти асосӣ дар бораи ҳифзи объекти мазкур сабт карда мешавад. Барои соҳибмулкони хусусӣ ба шиноснома ҳамчунин ўҳдадориҳои муҳофизатӣ замима мегардад.

Моддаи 15. Хориҷ намудани объекти мероси таърихию фарҳангӣ аз Феҳристи давлатии объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ

Объекти мероси таърихию фарҳангӣ аз Феҳристи давлатии объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ аз ҷониби **мақоми ваколатдори давлатӣ** дар асоси хулосаи экспертизаи таърихию фарҳангӣ хангоме хориҷ карда мешавад, ки агар объект воқеан пурра нобуд гардида ва ё арзиши он ҳамчун объекти мероси таърихию фарҳангӣ аз байн рафта бошад. (ҚҶТ аз 28.12.12с. №921)

Қарор дар бораи хориҷ кардани объекти мероси таърихию фарҳангӣ аз Феҳристи давлатии объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ дар воситаҳои ахбори омма нашр мегардад.

Моддаи 16. Назорати ҳолати объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ

Мақоми ваколатдори давлатӣ, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ вазифадоранд ҳолати объектҳои мероси таърихию фарҳангии ба Феҳристи давлатии объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ воридшударо назорат кунанд ва дар панҷ сол як маротиба бо мақсади таҳияи барномаҳои ҷорӣ ва дурнамои ниғаҳдории объектҳои мазкур ҳолати онҳоро таҳқиқ ва муайян намоянд. (ҚҶТ аз 28.12.12с. №921)

Моддаи 17. Ворид намудани объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ ба Номгӯи мероси фарҳанги умумиҷаҳонӣ

Расмиёти ворид намудани объектҳои мероси таърихию фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Номгӯи мероси фарҳанги умумиҷаҳонӣ тибқи санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, сурат гирифта, аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ташиклоти дахлдори байналмилалӣ пешниҳод карда мешавад.

Ҳуҷҷатҳо ва маводҳои зарурӣ вобаста ба ворид намудани объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ ба Номгӯи мероси фарҳанги умумиҷаҳонӣ аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ дар мувофиқа бо мақомоти дахлдор омода карда шуда, ҳароҷоти он аз ҳисоби буҷети давлатӣ пардохт карда мешавад. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1429)

Моддаи 18. Экспертизаи таърихию фарҳангӣ

Экспертизаи таърихию фарҳангӣ бо мақсадҳои зерин анҷом дода мешавад:

- муайян намудани объекти мероси таърихию фарҳангӣ ва арзиши он;
- овардани далелу асосҳо барои ворид кардани объекти мероси таърихию фарҳангӣ ба Феҳристи давлатии объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ;
- муайян намудани дараҷаи объекти мероси таърихию фарҳангӣ;
- овардани далелу асосҳо барои тағйир додани дараҷаи объекти мероси таърихию фарҳангӣ;
- овардани далелу асосҳо барои хориҷ кардани объекти мероси таърихию фарҳангӣ аз Феҳристи давлатии объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ;
- муайян намудани мутобиқати лоиҳаҳои мавзёҳои муҳофизати объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ, ҳуҷҷатгузори шаҳрсозӣ ва лоиҳакашӣ, ҳамчунин корҳои заминсозӣ, сохтмонӣ, обёрӣ, хоҷагӣ ва корҳои дигари вобаста ба ҳифзи объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ;

"- пешниҳоди объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ барои дохил намудан ба Номгӯи мероси фарҳанги умумиҷаҳонӣ. (ҚҶТ аз 28.12.12с. №921)

Моддаи 19. Мавзёҳои муҳофизатии объектҳои ғайриманқули мероси таърихию фарҳангӣ

Низоми ҳифз ва ниғаҳдории объектҳои ғайриманқули мероси таърихию фарҳангӣ, мавзёҳои муҳофизатӣ, мавзёҳои танзими бунёди сохтмонҳо, мавзёҳои муҳофизати объектҳои табиӣ ё манзараҳои таърихӣ тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

Лоиҳаҳои мавзёҳои муҳофизатӣ бо супориши **мақоми ваколатдори давлатӣ** тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия мегарданд. (ҚҶТ аз 28.12.12с. №921)

Ҳудудҳои мавзёҳои муҳофизатӣ ва низоми ниғаҳдории онҳоро, тибқи пешниҳоди **мақомоти ваколатдори давлатӣ**, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар менамояд.

Анҷом додани ҳама гуна корҳои сохтмонӣ ва хоҷагӣ дар ҳудуди мавзёҳои зикршуда манъ аст.

Мавзёҳои муҳофизатӣ ба нақшаҳои асосӣ, лоиҳаҳои муфассали банақшагириӣ, обёрӣ, сохтмони роҳҳо, пулҳо ва маҳалҳои аҳолинишин дохил карда мешаванд.

Объекти ғайриманқули мероси таърихию фарҳангӣ ба шахсони ҳуқуқӣ ва воқеӣ якҷо бо мавзеи ҳифзшаванда дар ҳолате дода мешавад, ки агар кафолати риояи низоми ниғаҳдории он мавҷуд бошад.

Агар хатти ҳаракати нақлиёт аз мавзеъҳои муҳофизатӣ гузарад ва он барои ёдгориҳо хатарнок бошад, бо қарори мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ҳаракати нақлиёт дар ин мавзеъҳо маҳдуд ё манъ карда мешавад.

БОБИ 4. МАБЛАҒГУЗОРИИ ҲИФЗИ ОБЪЕКТҲОИ МЕРОСИ ТАЪРИХИЮ ФАРҲАНҒӢ

Моддаи 20. Маблағгузорию ҳифз ва истифодаи объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ

Манбаҳои маблағгузорию ҳифз ва истифодаи объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ маблағҳои бучетӣ ва ғайрибучетӣ мебошанд.

Маблағгузорию ҳифз ва истифодаи объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ, ки моликияти шахсони ҳуқуқӣ ва воқеӣ мебошанд, аз ҳисоби моликон ва истифодабарандагони онҳо сурат мегирад.

Маблағе, ки аз ҳисоби истифодаи объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ давлатӣ, хизматрасонии онҳо, маблағгузориҳои ихтиёрӣ ва хайрияҳои шахсони ҳуқуқӣ ва воқеӣ ба даст меояд, дар сметаи ягонаи даромаду хароҷоти мақомоти ваколатдори давлатӣ пешбинӣ шуда, дар ҳисоби бучети давлатӣ инъикос меёбад. (ҚҶТ аз 28.12.12с. №921)

Моддаи 21. Тадбирҳои барқарорсозии объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ ва барои истифода омода намудани онҳо

Тадбирҳои барқарорсозии объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ ва барои истифода омода намудани онҳо чунинанд: (ҚҶТ аз 28.12.12с. №921)

- таҳқиқи муқаддимавии объекти мероси таърихию фарҳангӣ – маҷмӯи корҳои таҳқиқотӣ, лоиҳакашӣ ва истеҳсоли оид ба ошкор ва ташхис намудани сифат ва хусусияти объектҳо;

- ҳифзи объекти мероси таърихию фарҳангӣ – маҷмӯи корҳои таҳқиқотӣ, лоиҳакашӣ ва истеҳсоли, ки бо мақсади нигоҳдории ҳолати кунунии объекти мероси таърихию фарҳангӣ ва пешгирии вайроншавии ҳолати он анҷом дода мешавад;

- таъмири объекти мероси таърихию фарҳангӣ – маҷмӯи корҳои таҳқиқотӣ, лоиҳакашӣ ва истеҳсоли бо мақсади ҳифзи объекти мероси таърихию фарҳангӣ дар ҳолати истифода бо дарназардошти ҳифзи хусусиятҳои аслии он;

- тармими объекти мероси таърихию фарҳангӣ – маҷмӯи корҳои таҳқиқотӣ, лоиҳакашӣ ва истеҳсоли, ки бо мақсади ошкор ва ҳифзи арзиши эстетикӣ ва таърихии объекти мероси таърихию фарҳангӣ ва таъмини нигоҳдории он иҷро мешавад;

- таҷдиди объекти мероси таърихию фарҳангӣ – маҷмӯи тадбирҳои, ки барои барқарор намудани умумият ва тарҳи гумшудаи сохт ва таркиби объектҳо, асосан объектҳои маҷмаавӣ, нигаронида шудаанд;

- бозсозии мероси таърихию фарҳангӣ – маҷмӯи корҳои таҳқиқотӣ, лоиҳакашӣ ва истеҳсоли, ки бо мақсади беҳтар намудани ҳолати техникӣ ва арзиши амалии объектҳо, бо дарназардошти ворид кардани дигаргуниҳои ҷузъӣ дар сохти он, ки хусусияти объектро ҷандон тағйир наменданд, ба амал бароварда мешавад;

- барои истифодаи кунунӣ мутобиқнамоии объекти мероси таърихию фарҳангӣ – маҷмӯи корҳои таҳқиқотӣ, лоиҳакашӣ ва истеҳсоли, ки бо мақсади ба вучуд овардани шароити истифодаи кунунии объекти мероси таърихию фарҳангӣ, бидуни тағйир додани арзиш ва ҳифзи таърихию бадеии он, дар асоси тармими унсурҳои он, ки арзиши фарҳангӣ таърихию молиқанд, ба ҷо оварда мешавад.

Бо дарназардошти хусусиятҳои хоси анҷоми корҳо дар ҳифзи объекти мероси таърихию фарҳангӣ аз ҷониби мақомоти ваколатдори давлатӣ, дар мувофиқа бо идораҳои дахлдор, меъёрҳои муваққатӣ ва арзиши ин корҳо муайян карда мешавад. (ҚҶТ аз 28.12.12с. №921)

Моддаи 22. Бозсозии объекти харобшуда ва ё азбайнафтаи мероси таърихию фарҳангӣ

Бозсозии объекти харобшуда ва ё азбайнафтаи мероси таърихию фарҳангӣ дар ҳолатҳои истисноӣ, аз роҳи тармим вобаста ба арзиши махсуси таърихӣ, илмӣ, бадеӣ, шахрсозӣ ва дигар арзиши ҷамъиятии объекти мазкур сурат мегирад.

Қарори бозсозии объекти харобшуда ва ё азбайнафтаи мероси таърихию фарҳангиро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон (барои ёдгориҳои ғайриманқул ҳатман дар ҷои пештараашон) бо пешниҳоди мақоми ваколатдори давлатӣ дар асоси ҳулосаи экспертизаи таърихию фарҳангӣ, дар мувофиқа бо мақомот ва ташкилотҳои манфиатдор қабул менамояд. (ҚҶТ аз 28.12.12с. №921)

Моддаи 23. Таҳқиқи ёдгориҳои бостоншиносӣ

Корҳои таҳқиқоти (ҳафриёт ва ҷустуҷӯ) ёдгории бостоншиносӣ танҳо бо иҷозати **мақомоти ваколатдори давлатӣ**, дар асоси пешниҳоди Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба роҳ монда мешаванд.

Дар ҳолати соҳибӣ қардани ҳудудҳо (сохтмони манзилгоҳ ва объектҳои саноатӣ, сохтмони канал ва роҳҳо, зери об монондани ҳудуд ва ғ.) ташкилоти сохтмонӣ вазифадор аст ба **мақомоти ваколатдор давлатӣ** барои таҳқиқи ҳудуди номбурда чиҳати ҳифзи объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ муроҷиат намояд.

Шахсоне, ки таҳқиқи ёдгориҳои бостоншиносиро анҷом медиҳанд, вазифадоранд ҳифз ва нигоҳдошти аввалияи онҳоро таъмин намоянд.

Баъди анҷоми корҳои таҳқиқотӣ (ҳафриёт ва ҷустуҷӯ), вале на дертар аз замони ба поён расидани мӯҳлати иҷозат, шахсоне, ки таҳқиқи ёдгориҳои бостоншиносиро анҷом медиҳанд, вазифадоранд аз натиҷаи кори худ ба **мақомоти ваколатдорӣ давлатӣ** ҳисобот пешниҳод намоянд ва тибқи муқаррарот ашёи дар натиҷаи ҳафриёт ва ҷустуҷӯ ёфтшударо, ки дорои арзиши таърихӣ, илмӣ, фарҳангӣ ё арзиши дигар мебошад, баъди бақайдгири **барои истифодаи минбаъда дар осорхонаҳои давлатӣ ба мақомоти ваколатдори давлатӣ** супоранд. (ҚҶТ аз 28.12.12с. №921)

БОБИ 5. ҲУҚУҚИ МОЛИКИЯТ БА ОБЪЕКТҲОИ МЕРОСИ ТАЪРИХИЮ ФАРҲАНГӢ

Моддаи 24. Ҳуқуқи моликият ба объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ

Объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ метавонанд моликияти давлатӣ ва хусусӣ бошанд.

Хусусӣ қардани объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ, ки моликияти давлатӣ мебошанд, манъ аст.

Шахсе, ки ашёи пурқиматро пайдо кардааст, ўҳдадор аст онро ба мақомоти ваколатдори давлатӣ супорад. Подош барои бозёфт ва нигоҳдорӣ аз ҷониби мақомоти ваколатдори давлатӣ тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон пардохт карда мешавад. (ҚҶТ аз 28.12.12с. №921)

Истифодаи объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ ба мақсади низомӣ манъ аст.

Моддаи 25. Ўҳдадориҳои молик

Моликони объектҳои таърихӣ фарҳангӣ ўҳдадоранд аз **мақомоти ваколатдори давлатӣ** шиносномаҳои муқарраршударо роҷеъ ба ҳифзи ёдгориҳо дарёфт намоянд.

Дар санади муҳофизатии шиноснома чунин ўҳдадориҳои молик ҳатман бояд зикр гардад:

- таъмини ҳифзи пурраи ёдгориҳо;
- тармими ёдгориҳо аз ҷониби **мақомоти ваколатдори давлатӣ**: ёдгориҳои манкул - дар ҷойи зисти молик, ёдгориҳои ғайриманкул - дар макони ҷойгиршавии онҳо; (ҚҶТ аз 28.12.12с. №921)
- сари вақт огоҳонидани **мақомоти ваколатдори давлатӣ**:
- эҳтимоли ворид гардидани тағйирот дар ҳуқуқи молик, аз ҷумла дар шароити нигоҳдорӣ ва истифодаи ёдгориҳо;
- анҷом додани корҳо дар бозсозии ёдгориҳо.

Моддаи 26. Маҳдудияти ҳуқуқи моликият ба объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ

Шарти истифодаи объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ метавонад аз ҷониби **мақомоти ваколатдори давлатӣ** ба ҳамон андозае маҳдуд карда шавад, ки он барои таъмини ҳифз, нигоҳдорӣ, тарғиб ва истифодаи объекти мазкур, муҳити табиӣ, риояи ҳуқуқи манфиатҳои қонунии шахсони ҳуқуқӣ ва воқеӣ ва ҳамчунин давлат зарур бошад. (ҚҶТ аз 28.12.12с. №921)

Ҳуқуқи истифодаи объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ, ки моликияти хусусӣ мебошанд, дар асоси муқаррароти қонунгузорӣ ва бо қарори суд маҳдуд карда мешавад.

Дар сурати бартараф намудани вазъият ё шароите, ки сабаби маҳдудияти истифодаи объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ гардидааст, ҳуқуқи пурраи истифодаи объекти мазкур барқарор карда мешавад.

Моддаи 27. Қатъ гардидани ҳуқуқи моликият ба объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ

Ҳуқуқи моликият ба объектҳои мероси таърихӣ фарҳангӣ тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонад қатъ гардад.

Моддаи 28. Баровардан, ворид қардан ва баргардондани объекти мероси таърихӣ фарҳангӣ

Тартиби баровардан, ворид кардан ва баргардондани объекти мероси таърихию фарҳангӣ тибқи муқаррароти қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

БОБИ 6. ХУДУДҲОИ ТАЪРИХИЮ ФАРҲАНГИИ МАХСУС ҲИФЗШАВАНДА

Моддаи 29. Ташкили ҳудудҳои таърихию фарҳангии махсус ҳифзшаванда

Дар ҳудуди объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ, ки дорои арзиши махсуси таърихӣ, илмӣ, бадеӣ ва дигар арзишҳо мебошанд ва ба Феҳристи давлатии объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ ворид гардидаанд, метавонанд ҳудудҳои таърихию фарҳангии махсус ҳифзшаванда ташкил дода шаванд.

Ҳудудҳои таърихию фарҳангии махсус ҳифзшаванда дар шакли мамнӯъгоҳҳо, маконҳои таърихӣ ва дигар шаклҳо тибқи муқаррароти қонунгузорӣ ташкил карда мешаванд.

Тартиби ташкил ва низоми ниғаҳдории ҳудудҳои таърихию фарҳангии махсус ҳифзшаванда аз ҷониби Ҳукумати Чумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

Моддаи 30. Мамнӯъгоҳҳои таърихию фарҳангӣ

Мамнӯъгоҳҳои таърихию фарҳангӣ ҳудуд ва ё як қисми ҳудудест, ки дар он ёдгориҳо ва манзараҳо ҷойгир буда, дар он ҷо речаи махсуси ҳифзи объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ дар якҷоягӣ бо муҳити таърихии атроф ва тамомияти ҳудуди мамнӯъгоҳи таърихию фарҳангӣ муқаррар карда мешавад.

Дар мавриди таъсиси осорхонаҳо дар объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ, ки ба мамнӯъгоҳи таърихию фарҳангӣ ва манзараҳои табиӣ ба он алоқаманд тааллуқ доранд, ҳамчунин ҳангоми зарурати ташкил намудани истехсолоти анъанавӣ ва дигар навъи фаъолият дар ҳудуди мамнӯъгоҳи мазкур, вай ба худ мақоми осорхона-мамнӯъгоҳро мегирад.

Моддаи 31. Макони таърихӣ

Макони таърихӣ ҷоест, ки дар ҳудуди он объектҳои мероси таърихию фарҳангии дорои арзиши таърихӣ, эстетикӣ, иҷтимоӣ, фарҳангӣ, бостоншиносӣ, меъморӣ ва шахрсозӣ мавҷуд буда, дар ҳифзи арзишҳои суннати мардум аҳамияти муҳим ва дар тамаддуни ҷаҳонӣ саҳми муайян дорад.

Дар макони таърихӣ тамоми объектҳои арзишманди шахрсозӣ ҳифз карда мешаванд: тарҳрезӣ, иморатсозӣ, композитсия, манзараи табиӣ, қабати бостонӣ, таносуби байни фазоҳои гуногуни шаҳр (кушод, кабудизоршуда), сохтори ҳаҷму фазо, мероси ҷузъиёти харобаҳои шахрсозӣ, шакл ва намуди берунии биноҳову иншоот, андоза, ҳаҷм, сохтор, услуб, масолеҳ ва рангу унсурҳои ороишӣ.

Дар макони таърихӣ таносуби муҳити табиӣ бо муҳити офаридаи инсон, мақоми гуногуни макони таърихӣ, ки дар ҷараёни пешрафт ба даст омадаанд, ҳамчунин дигар унсурҳои арзишманд нигоҳдорӣ мешаванд.

БОБИ 7. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 32. Ҳаллу фасли баҳсҳо вобаста ба ҳифз ва истифодаи объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ

Баҳсҳо вобаста ба ҳифз ва истифодаи объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ тибқи муқаррароти қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон ҳаллу фасл мешаванд.

Моддаи 33. Ҷавобгарӣ барои вайрон кардани Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқие, ки муқаррароти Қонуни мазкурро вайрон мекунанд, тибқи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 34. Аз эътибор соқит дониستاني Қонуни Чумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муҳофизат ва истифодаи ёдгориҳои таърих ва маданият»

Қонуни Чумҳурии Тоҷикистон аз 19 июли соли 1978 «Дар бораи муҳофизат ва истифодаи ёдгориҳои таърих ва маданият» (Ведомостҳои Совети Олии РСС Тоҷикистон, соли 1978, № 14, моддаи 138; соли 1984, № 3, қисми 1 моддаи 31) аз эътибор соқит доништа шавад.

Моддаи 35. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Э.Раҳмонов

ш. Душанбе 3 март соли 2006
№178